

aannam. Hoewel de geschiedenis van kleine gemeenten met onbekende predikanten en gemeenteleden net zo boeiend kan zijn als van een grote, bekende gemeente - overal is alles - , heeft Sneller de bekendheid van Beets ten volle benut om er zijn lokale geschiedenis mee op te sieren. Maar terwijl de kracht van Sneller ligt in zijn kennis van de lokale bronnen, ligt zijn zwakheid in de aanwending van zijn algemene kennis. Die kennis blijkt uitgebreid, we lezen van de relatie van Beets tot Byron, zijn in elk geval tot 1847 'nimmer verflauwde lezing van *Bilderdijk*' (pag. 37), de romantiek, het humorisme, het Réveil, de 'Confessioneele Vereeniging' en *Ernst en Vrede*, maar zijn verhaal blijft in deze gedeelten beperkt tot algemeen bekende feiten die in het Heemstede'se verband niet boeien. Het gedeelte over Beets' predikantschap in Heemstede biedt nieuws en is boeiend. Beets werd buiten kerkeraad en gemeente om via collatie aan de gemeente te Heemstede verbonden. De Heemstedenaren stonden aanvankelijk niet welwillend tegenover hem: had hij de Haarlemmers niet geridiculiseerd in zijn boek, en was hij niet ziekelijk vroom? Maar met zijn ijver won hij de genegenheid van zijn gemeenteleden, schrijft Sneller. Zijn preken maakten indruk: 'Zoo was er in Nederland nog niet gepreekt', citeert Sneller P.D. Chantepie de la Saussaye. Beets bundelde zijn preken, eerst in *Kruiswoorden* en *Twaalf preken*, na 1848 in de maandelijkse afleveringen van *Stichtelijke uren*. Wat zijn preken zo indrukwekkend maakte, wordt helaas niet duidelijk. Sneller laat met 1848 een nieuwe periode in Beets' predikantschap beginnen. Sindsdien was in de toon van zijn preken de invloed van Alexandre Vinet merkbaar, en daarmee markeert Sneller de aansluiting van Beets bij het Réveil. In deze beweging komt Beets in de jaren vijftig tegenover Groen te staan. Ook deze verwickelingen beschrijft Sneller, maar dan liggen Heemstede's schone dreven al weer ver achter ons. Terug naar Heemstede dus. Na Beets' vertrek in 1854 hebben nog andere spraakmakende predikanten de gemeente van Heemstede gediend: B. Gewin (1812-1873), evenals Beets literator, F.E. Daubanton (1853-1920), die in 1903 te Utrecht als kerkelijk hoogleraar voor de praktische vakken werd benoemd, en de in 1918 - ver na zijn jaren in Heemstede - tot hofprediker aangestelde W.L. Welter (1849-1940), die vlak voor zijn overlijden het beroemde gedicht 'Neen, 't was geen vlucht die u deed gaan' schreef over Wilhelmina's vertrek naar Londen in mei 1940. Over deze zaken kan men bij Sneller terecht, maar over kerkhistorische gebeurtenissen als Afscheiding en Doleantie bood het kerkelijk archief hem geen informatie. Misschien passeerde er niets, want pas in 1917 kreeg het wellicht ook in dit opzicht idyllische Heemstede een Gereformeerde Kerk.

De auteur heeft, in weerwil van het motto van dit boekje: 'This is my play's last